

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יוסף טייב

פ/5084/25

הצעת חוק זכות יוצרים (תיקון – תשלום תמלוגים), התשפ"ה–2024

1. הוספת פרק ה'1 בחוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 37 יבוא:

"פרק ה'1: אישור תעריפים, שיפוט בענייני תמלוגים וניהול משותף של זכויות הגדרות – פרק ה'1 37א. בפרק זה –

"ארגון יציג יחיד" – ארגון שאושר לפי סעיף 37א); ;

"בית המשפט" – המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב, שהוסמכה לפי סעיף 42ד לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984²;

"גמול" – תשלום שיש לשלם בשל שימוש ביצירה;

"זכות יוצרים" – לרבות זכות מבצעים כמשמעותה בחוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד–1984³;

"חוק זכויות מבצעים" – חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד–1984;

"יצירה" – לרבות ביצוע כמשמעותו בחוק זכויות מבצעים;

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 38.

² ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

³ ס"ח התשמ"ד, עמ' 157.

"מחלוקת בעניין ניהול זכויות" – מחלוקת בין תאגיד לניהול משותף לבין החברים בו או אחרים שאת זכויות היוצרים שלהם הוא מנהל, או בינו לבין תאגיד אחר לניהול משותף, באחד מעניינים אלה:

- (1) תנאי ניהול הזכויות, לרבות סירוב התאגיד לנהל זכויות יוצרים של אדם;
- (2) חלוקת כספי תמלוגים;

"מחלוקת בעניין תמלוגים" – מחלוקת בין תאגיד לניהול משותף לבין משתמש, באחד מעניינים אלה:

- (1) תחולה ויישום של תעריף מאושר;
- (2) תנאי רישיון או שיעורי תמלוגים, כל עוד לא נקבע תעריף מאושר;

"משתמש" – מי שעושה שימוש ביצירה שזכות היוצרים בה, לעניין אותו סוג שימוש, מנוהלת בידי תאגיד לניהול משותף; "ניהול" של זכות יוצרים – כל אחד מאלה:

- (1) מתן רישיון, דרישת דמי רישיון וגביית דמי הרישיון ממי שהרישיון ניתן לו;
- (2) גביית גמול;

"רישיון" – רישיון לעשות שימוש ביצירה;

"שימוש ביצירה" – פעולה שעשייתה טעונה על פי דין הסכמה של בעל זכות היוצרים ביצירה או שעשייתה מקימה על פי דין חובת תשלום ליוצר, ובכלל זה תשלום תמלוג;

"תאגיד לניהול משותף" – תאגיד המנהל זכויות יוצרים מטעם חבריו או מטעם אחרים, באופן משותף;

"תמלוגים" – דמי רישיון או גמול;

"תעריף" – שיעורי התמלוגים שגובה תאגיד לניהול משותף, מסוג מסוים של משתמשים, בעבור שימוש מסוג מסוים ביצירות שזכויות היוצרים בהן מנוהלות על ידו;

"תעריף מאושר" – תעריף ותנאי רישיון שאושרו על ידי בית המשפט.

בקשה לאישור תעריף בפני בית המשפט 37.ב. (א) תאגיד לניהול משותף רשאי להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תעריף ולאישור תנאים ברישיון למשתמשים שעליהם יחול התעריף (להלן – בקשה לאישור תעריף).

(ב) המשיבים בבקשה לאישור תעריף יהיו אלה:

(1) הממונה על התחרות;

(2) איגוד עסקי שהחברים בו הם משתמשים מהסוג שעליו יחול התעריף, אם ישאיגוד כאמור;

(3) משתמש מסוג המשתמשים שעליו יחול התעריף, הצפוי לשלם חלק ניכר מהתמלוגים שייגבו לפי אותו תעריף, אם יש משתמש כאמור.

(ג) בית המשפט יורה על פרסום הבקשה לאישור תעריף על חשבון המבקש, ועל דרך הפרסום.

(ד) הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור תעריף, רשאי להצטרף לדיון כל משתמש מסוג המשתמשים שעליו יחול התעריף וכל איגוד עסקי שחברים בו משתמשים כאמור, וכן, ברשות בית המשפט, כל אדם אחר המעוניין בכך.

(ה) הוגשה בקשה לאישור תעריף על ידי הארגון היציג היחיד כמשמעותו בסעיף 137, יצורפו להליך גם כל התאגידים לניהול משותף המנהלים זכויות יוצרים בתקליטים וביצירות ובביצועים הטבועים בהם.

קביעת תעריפים
ותוקפם

ג.37

(א) בית המשפט רשאי לאשר את התעריף ואת תנאי הרישיון לפי בקשת התאגיד לניהול המשותף, או לקבוע תעריף ותנאי רישיון אחרים והכל אם סבר בית המשפט שהם צודקים וסבירים בנסיבות העניין; לעניין קביעת התעריף והתנאים יחולו הוראות אלה:

(1) תאגיד לניהול משותף לא ידרוש ולא יגבה תמלוגים ממשתמש שהוא בית עסק עבור תקופה שבה העסק לא היה פעיל;

(2) תאגיד לניהול משותף יאפשר למשתמש לבחור בין תשלום שנתי של תמלוגים לבין תשלום תמלוגים לפי שימוש ביצירות, ככל שניתן.

(ב) עד לקביעת תעריף מאושר לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, לבקשת מי מהצדדים לקבוע תעריף ותנאי רישיון זמניים לפי שיקול דעתו.

(ג) תוקפו של תעריף מאושר יהיה לתקופה שקבע בית המשפט, שלא תעלה על חמש שנים מיום מתן האישור; בית המשפט רשאי לקבוע כי התעריף או תנאי הרישיון שאושרו יחולו מיום הגשת הבקשה לאישור תעריף.

(ד) קבע בית המשפט תעריף מאושר, רשאי הוא, לבקשת תאגיד לניהול משותף, משתמש שהתעריף חל לגביו או איגוד עסקי שחברים בו משתמשים כאמור, לשנות את התעריף או את תנאי הרישיון גם במהלך תקופת תוקפו של האישור, אם נוכח כי בשל שינוי נסיבות, התעריף המאושר ותנאי הרישיון הם בלתי צודקים או בלתי סבירים.

(ה) קבע בית המשפט תעריף מאושר או תעריף זמני, יחולו הוראות אלה:

(1) תאגיד לניהול משותף לא ידרוש תמלוגים בשיעור גבוה מהתעריף שנקבע ולא יקבע תנאי רישיון החורגים מתנאי הרישיון שאושרו, אלא בהסכמת המשתמש;

(2) התעריף יחול על כל מי שהיה צד להליך לאישורו, וישמש אמת מידה וראיה לכאורה לסבירותו, לגבי מי שהתעריף חל עליו ולא היה צד להליך לאישורו.

(ו) הוגשה בקשה לאישור תעריף על ידי הארגון היציג היחיד, כמשמעותו בסעיף 137, יקבע בית המשפט את התעריף הכולל שישלמו המשתמשים באמצעות הארגון היציג.

סמכות בית משפט 37ד. בלי לגרוע מכל סמכות הנתונה לבית משפט הדין בענייני תמלוגים בהליך אזרחי, רשאי בית המשפט הדין במחלוקת בענייני תמלוגים, או במחלוקת בעניין ניהול זכויות, לקבוע את כל אלה:

(1) תנאי הרישיון שייתן תאגיד לניהול משותף למשתמש ושיעור התמלוגים שאותו רשאי התאגיד לגבות, ובכלל זה תנאי רישיון ושיעור תמלוגים זמניים, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 37ג(א) ו-ב);

(2) כי תאגיד לניהול משותף יהיה חייב לנהל זכויות יוצרים של אדם, אם אותו אדם ביקש זאת;

(3) תנאי ניהול הזכויות בידי התאגיד לניהול משותף ואופן חלוקת כספי התמלוגים בידי התאגיד.

צירוף צדדים 37ה. (א) בלי לגרוע מסמכות בית המשפט לצרף צדדים להליך לפי כל דין, ראה בית המשפט כי מחלוקת בענייני תמלוגים הנדונה לפניו מעוררת שאלה כללית הנוגעת למשתמשים שאינם צד למחלוקת, רשאי הוא לצרף לדיון איגוד עסקי שהחברים בו הם משתמשים כאמור.

(ב) נתן בית המשפט פסק דין במחלוקת בענייני תמלוגים, בהליך שאיגוד עסקי היה צד לו, ונקבעו בפסק הדין תנאי רישיון או שיעורי תמלוגים שישלם המשתמש, יראו את התנאים והתמלוגים שנקבעו כאמור כתעריף מאושר לעניין אותו סוג משתמשים.

ארגון יציג לגביית 137. (א) שר המשפטים יאשר, בהודעה ברשומות, תמלוגים עבור ביצוע פומבי של תקליטים

(1) ארגון שהוקם למטרת גבייה משותפת של תמלוגים עבור שימוש ביצירות ומטרתו לרכז את הגבייה המשותפת עבור כל סוגי היצירות;

(2) לא הוקם ארגון כאמור בפסקה (1) – תאגיד לניהול משותף שמייצג את מרבית בעלי זכויות היוצרים.

(ב) תאגיד לניהול משותף יהיה רשאי לגבות תמלוגים עבור ביצוע פומבי של תקליטים, ויצירות הטבועות בהם, באמצעות הארגון היציג היחיד בלבד, ויראו משתמש ששילם תמלוגים כאמור כמי שקיבל רישיון מכל בעלי זכויות היוצרים בתקליטים וביצירות המוקלטות החברים באותו תאגיד לניהול משותף.

(ג) מחלוקת בין התאגידיים לניהול משותף בעניין חלוקת התמלוגים על ידי הארגון היציג היחיד, שלא נפתרה בהסכמה בין התאגידיים, תתברר בהתאם לסעיף 37ד, או כחלק מאישור תעריף בבית המשפט, לפי העניין.

(ד) אין בהוראות סעיף זה –

(1) כדי למנוע ממשמש להגיע להסכמות נפרדות עם תאגידיים לניהול משותף או בעלי זכויות יוצרים שאינם חברים בתאגידיים כאמור;

(2) כדי לגרוע מאפשרותם של תאגידי לניהול משותף להרחיב את היקף הזכויות שינוהל על ידי הארגון היציג היחיד מעבר לביצוע פומבי של תקליטים ויצירות הטבועות בהם, בכפוף לכל דין.

הוראות כלליות – 37ז. (א) ראה בית משפט כי המחלוקת העיקרית פרק ה'1 בתביעה הנדונה בפניו היא בנושא התלוי ועומד לפני בית המשפט המוסמך לפי פרק זה, יעכב את ההליך שלפניו עד למתן החלטה בידי בית המשפט כאמור.

(ב) בית משפט הדן בהליך לפי פרק זה, רשאי להחליט, לצורך דיון בעניין שבסמכותו, בכל מחלוקת בדבר קיומה של זכות יוצרים, היקפה של הזכות והבעלות בה.

(ג) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן ניהול זכויות היוצרים וחלוקת התמלוגים על ידי תאגיד לניהול משותף, ועל ידי הארגון היציג.

שמירת דינים 37ח. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין, ובכלל זה מהוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-41988.

תיקון סעיף 56א 2. בסעיף 56א לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) הוראות סעיף 56 לא יחולו על תביעה של תאגיד לניהול משותף, שהיא מחלוקת בענייני תמלוגים כאמור בפרק ה'1, אם הנתבע הודיע שהוא מסכים לשלם תמלוגים כפי שיקבע בית המשפט."

3. תיקון חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד-51984, בסעיף 3א – מבצעים ומשדרים

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מבצע זכאי לתמלוג ראוי על ביצוע פומבי של טביעה של ביצועו."

(2) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

⁴ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.
⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 157.

"(ד) לעניין סעיף זה, "ביצוע פומבי" – כמשמעותו בסעיף 13 חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007."

דברי הסבר

במדינת ישראל קיימים חמישה ארגונים שונים, המייצגים בעלי זכויות יוצרים, מבצעים, ומפיקי תקליטים, וגובים תמלוגים עבור שימוש ביצירות ובביצועים בתחום המוסיקה: אקו"ם; הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות; הפדרציה למוסיקה ישראלית וים תיכונית; עילם ו-אשכולות. כל אחד מהארגונים האמורים אחראי באופן בלעדי על זכויות שונות המגולמות בשירים (יצירות מוסיקליות), כך שעסקים המשמיעים מוסיקה נדרשים לשלם לכל אחד מהגופים הנפרד. לכל אחד מהארגונים יש מאפיינים מונופוליסטיים, שכן כל אחד מהם מחזיק בכוח שוק מול העסקים המשמיעים את המוסיקה. רשות התחרות הכריזה על אקו"ם כמונופול ב-2004, ועל הפדרציה לתקליטים כמונופול ב-2005. על אף שרשות התחרות טרם הכריזה על עילם ואשכולות כגופים מונופוליסטיים, לאור פעילותם נראה כי מדובר בגופים בעלי מאפיינים מונופוליסטיים דומים בתחום זכויות המבצעים בישראל. נכון להיום, לא קיים מנגנון יעיל לקביעת תעריפים סבירים עבור שימוש ביצירות ובביצועים. בפועל, הארגונים השונים קובעים בעצמם את התעריפים אותם הם גובים ממשתמשים ללא כל בקרה, וזאת מבלי שניתן מענה לקושי של העסקים בעניין בחינת סבירות המחיר. בעיה קשה לא פחות היא פיצול הגביה בין הארגונים השונים, שפוגע בעסקים המשלמים ובציבור הרחב. הפיצול בין הארגונים פוגע גם ביוצרים ובמבצעים שכספם מממן מנגנוני גבייה כפולים ומיותרים, חלף גוף אחד שיגבה ביעילות עבור כולם. בנוסף, בהיעדר כל אסדרה של השוק, לא ברור מהו היחס הראוי בין התמלוגים המשולמים לכל אחד מבעלי הזכויות. כל אחד מהארגונים מנסה להגדיל את חלקו היחסי בגביית התמלוגים, ובסופו של דבר העסקים המשלמים עומדים בפני דרישות מצטברות בלתי סבירות, שמגולגלות לצרכנים ומעלות את מחירי המוצרים והשירותים.

בעבר נעשו מספר ניסיונות להסדרת נושא התמלוגים בחקיקה ממשלתית, לדוגמא הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (שיפוט בענייני תמלוגים), התשס"א-2001 (הצעת חוק הממשלה – 2987) והצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (בית דין לתמלוגים) (הוראת שעה), התשס"ה-2006 (הצעת חוק הממשלה – 252). בנוסף, הוצעו הצעות חוק פרטיות על ידי חברי הכנסת לשעבר זבולון אורלב וכרמל שאמה הכהן – הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (שיפוט בענייני תמלוגים), התשע"ב-2012 (פ/18/3992); על ידי חבר הכנסת לשעבר רועי פולקמן – הצעת חוק תשלום תמלוגים לגורם גבייה יחיד (תיקוני חקיקה), התשע"ט-2019 (פ/21/250), ולאחרונה על ידי חבר הכנסת דן אילוז – הצעת חוק זכות יוצרים (תיקון – תשלום תמלוגים), התשפ"ג-2023 (פ/25/3761). בכנסת העשרים וארבע הוגשה הצעת חוק דומה בעיקרה על ידי קבוצת חברי כנסת בהובלת חברת הכנסת לימור מגן תלם, וכן חודשו יוזמות חקיקה ממשלתיות, לרבות תזכיר חוק תאגידי לניהול משותף של זכויות יוצרים ומבצעים – תעריפים וחלוקת תמלוגים, התשפ"ב-2021, שעסק בנושא זה ממש, אולם אף אחת מהצעות החוק האמורות לא הבשילה לכדי חקיקה והבעיות בשוק הולכות ומחמירות. במסגרת הצעות חוק אלה הועלו שוב ושוב, בין השאר, הצעות לאיחוד הגביה, כלומר, כי ארגון אחד יהיה אחרי על גביית התמלוגים לגבי כל סוגי הזכויות המגולמות ביצירות, אך בפועל הדבר לא התרחש ונראה כי רק חקיקה תוביל לתוצאה הרצויה בעניין זה.

כדי ליצור איזון בין המשתמשים ביצירות לבין הארגונים לניהול משותף המייצגים את בעלי זכות היוצרים, להטיב עם שני הצדדים, ומעל לכך עם הציבור הרחב, מוצע להסדיר בהצעת חוק זו את נושא התמלוגים המנוהלים על ידי תאגידי לניהול משותף של זכויות יוצרים ומבצעים, בדגש על תחום המוסיקה.

מוצע להוסיף לחוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007 (להלן – החוק), את פרק ה'1 ולקבוע בו כי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב תוסמך לדון באישור וקביעת תעריפי תמלוגים ובעניינים הנוגעים לניהול זכויות יוצרים ומבצעים. בנוסף, מוצע לקבוע כי יוקם גוף יחיד – ארגון יציג – שיהיה אחראי לגביית תמלוגים בעד השימוש בזכויות יוצרים ומבצעים עבור כל הארגונים המייצגים את בעלי הזכויות בתחום המוסיקה המוקלטת.

עוד מוצע לסייג את הוראות הפיצויים ללא הוכחת נזק שבעל זכות יוצרים רשאי לתבוע בשל הפרת זכותו לפי החוק, כך שלא יחולו על מחלוקת בענייני תמלוגים בתנאים מסוימים, וזאת כדי למנוע ניצול

לרעה של תביעת פיצויים בסכומים מופרזים, במקרים בהם קיימת מחלוקת עניינית בדבר גובה התמלוגים שעל המשתמש לשלם, שבה יכריע בית המשפט הכלכלי.
כן מוצע לקבוע כי האחריות לגביית תמלוגים עבור השימוש בזכויות מבצעים תהיה גם היא של הארגון היציג שיוקם בהתאם לפרק ה'1 לחוק זכויות יוצרים, וכי תשלום התמלוגים למבצעים יוכפף לאותם מנגנוני בקרה שיפוטיים החלים על תשלום התמלוגים ליוצרים.
הצעת החוק אינה מחייבת הקמת גוף מנהלי, אלא נסמכת על המערכות הקיימות: בית המשפט הכלכלי בתל אביב. ריכוז הנושאים תחת קורת גג אחת יאפשר התמקצעות של בית המשפט המחוזי בתל אביב בתחום זה, באופן שיבטיח עקביות ושיטתיות באישור התעריפים ובהכרעה במחלוקות.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד בחשוון התשפ"ה (25.11.2024)